

**VOORONTWERP VAN DECREET HOUDENDE INSTEMMING MET HET
SAMENWERKINGSAKKOORD VAN XXXXX TUSSEN DE FEDERALE STAAT,
HET VLAAMS GEWEST, HET WAALS GEWEST, HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST, DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, DE
DUITSTALIGE GEMEENSCHAP, DE FRANSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST, DE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE EN DE FRANSE
GEMEENSCHAP INZAKE DAK- EN THUISLOOSHEID**

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

Dit voorontwerp van decreet heeft tot doel in te stemmen met het samenwerkingsakkoord gesloten tussen de Federale Staat, het Vlaams Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap met het oog op de vaststelling van een gemeenschappelijke visie bij de uitvoering van het beleid ter bestrijding van dak- en thuisloosheid in overeenstemming met de bevoegdheden van elke betrokken overheid, op de verschillende bevoegdheidsniveaus.

Dakloosheid is een ernstige vorm van leven in armoede en sociale uitsluiting. Leven in een situatie van dak- of thuisloosheid stelt de betrokkenen bloot aan de kwetsbaarheid van hun rechten en verhindert hen te leven overeenkomstig de menselijke waardigheid.

Dak- en thuisloosheid is echter een complex probleem dat een gezamenlijke aanpak vereist die, om voldoende doeltreffend te zijn, deel moet uitmaken van een geïntegreerde benadering op meerdere niveaus. Dit idee vloeit voort uit talrijke vaststellingen op het terrein en tal van aanbevelingen van academische deskundigen, vrijwilligersorganisaties, institutionele actoren en Europese instellingen, waaronder het Europees Platform voor de bestrijding van dakloosheid.

Om deze uitdaging aan te gaan, hebben de federale Staat, de gewesten en de gemeenschappen tijdens de federale legislatuur 2010-2014 een "Samenwerkingsakkoord inzake dakloosheid en thuisloosheid" opgesteld, dat door elk van de regeringen in het kader van het Overlegcomité van 12 mei 2014 werd ondertekend.

Het doel van het samenwerkingsakkoord was om de rollen en verantwoordelijkheden van elk overheidsniveau in de strijd tegen dak- en thuisloosheid vast te leggen. De overeenkomst werd ontwikkeld op basis van de volgende principes:

- de noodzaak om de bevoegdheden van eenieder af te bakenen en in kaart te brengen
- het voorzien van een structureel overleg tussen alle partners
- de basis leggen om tot een betere afstemming van het beleid terzake te komen
- komen tot een meer gecoördineerde en nauwe samenwerking
- een concrete samenwerking op het vlak van winteropvang van daklozen

Bijna 10 jaar later is het noodzakelijk geworden om dit samenwerkingsakkoord te vervangen door een nieuwe, geactualiseerde versie en een nieuw beleidskader gebaseerd op leidende principes geïnspireerd door de Europese Pijler van Sociale Rechten, en in het bijzonder principe 19 over huisvesting en ondersteuning voor daklozen. De Europese Pijler is een nieuw referentiekader dat expliciet de sociale principes en rechten vastlegt waarmee de instellingen van de Europese Unie en de lidstaten rekening moeten houden.

De Europese Pijler van Sociale Rechten is door het Europees Parlement, de Europese Raad en de Europese Commissie afgekondigd tijdens de Sociale Top op 17 november 2017 in Göteborg. Principe 19 voorziet in een niet-exhaustieve lijst van rechten waarop daklozen recht zouden moeten hebben. Bovendien mag de Europese pijler van sociale rechten de lidstaten en de nationale sociale actoren er niet van weerhouden om ambitieuzere sociale normen vast te stellen.

Daarnaast ondertekenden de Europese Commissie, de Europese commissaris voor werkgelegenheid en sociale rechten en de ministers van alle lidstaten de Verklaring van Lissabon, een referentietekst met de belangrijkste doelstellingen die moeten worden gehaald om dakloosheid tegen 2030 uit te bannen. De 27 ondertekenende lidstaten verbinden zich in die verklaring ertoe nauwer samen te werken en hun inspanningen te hernieuwen om dakloosheid uit te roeien tegen 2030, door de preventie te versterken en geïntegreerde huisvestingsgerichte benaderingen te implementeren die tot doel hebben dakloosheid uit te bannen en niet alleen te beheersen.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Het samenwerkingsakkoord raakt zowel aan gemeenschaps- als aan gewestbevoegdheden. Het decreet regelt dan ook gewest- en gemeenschapsaangelegenheden.

Artikel 2

Dit artikel voorziet in de instemming met het samenwerkingsakkoord van XXX tussen de federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, De Vlaamse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap, inzake dak- en thuisloosheid.

C. Toelichting bij de artikelen van het samenwerkingsakkoord

Artikel 1

Dit artikel voorziet in de verbintenis van de ondertekenende partijen van het samenwerkingsakkoord om binnen hun respectieve bevoegdheden hun beleid tot voorkoming en bestrijding van de dak- en thuisloosheid voort te zetten, te coördineren en op elkaar af te stemmen.

Artikel 2

Deze bepaling voorziet in de verbintenis van de ondertekenende partijen om, in het kader van hun beleid tot voorkoming en bestrijding van de dak- en thuisloosheid, de doelstellingen van de verklaring van Lissabon op het Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid na te streven, die op 21 juni 2021 werd aangenomen.

Artikel 2 heeft een louter declaratief karakter. Aan deze bepaling kunnen niet rechtstreeks of onrechtstreeks rechten of verplichtingen voor de burgers worden ontleend en/of afgedwongen.

Artikel 3

In dit artikel worden de begrippen uit het samenwerkingsakkoord gedefinieerd.

Artikel 4

Deze bepaling voorziet in de verbintenis van de ondertekenende partijen om de preventie van dakloosheid te bevorderen, maatregelen in te voeren die gericht zijn op toegang tot huisvesting en het aanbod uit te breiden van ondersteunende diensten voor wie dakloos dreigt te worden.

Zij verbinden zich ook ertoe waar nodig intersectorale samenwerkingsprotocollen aan te gaan om levenstrajecten te voorkomen die leiden tot dak- en thuisloosheid. Deze samenwerkingen hebben tot doel de begunstigde optimaal op te volgen, via de verschillende aangeboden diensten, overeenkomstig de AVG en met de toestemming van het IVC wanneer niet-geanonimiseerde gegevens worden verzameld.

Artikel 5

Deze bepaling voorziet erin dat de ondertekenende partijen zich ertoe verbinden de preventie van uithuiszettingen te bevorderen en de begeleidings- en bemiddelingsvoorzieningen te versterken, met bijzondere aandacht voor de preventie en oplossing van uitsluiting op het vlak van huisvesting voor kinderen en jongeren, zoals aanbevolen door de Europese Kindergarantie.

Artikel 6

Uit deze bepaling vloeit voort dat de ondertekenende partijen zich ertoe verbinden samen te werken met het oog op een aanpak waarbij voorrang wordt gegeven aan geïndividualiseerde opvolging van daklozen, overeenkomstig de AVG en met de toestemming van het IVC wanneer niet-geanonimiseerde gegevens worden verzameld.

Zij verbinden zich ook ertoe initiatieven voor sociale innovatie op te zetten en goede praktijken te verzamelen en uit te wisselen. Na bespreking in de werkgroep Dakloosheid wordt gerapporteerd over de innovaties in het kader van het verslag aan de interministeriële conferentie.

Artikel 7

Door deze bepaling verbinden de ondertekenende partijen zich tot het nemen van maatregelen die erop gericht zijn het aantal begeleidingstrajecten in de lijn van de Housing First-methode en de Housing Led-benadering zoals gedefinieerd in artikel 3 van het samenwerkingsakkoord te doen toenemen.

Zij erkennen het belang ervan enerzijds het oprichten, invoeren, opleiden en evalueren van teams op het terrein die belast zijn met deze begeleidingstrajecten, te ondersteunen, en anderzijds gemeenschappelijke kennisbasis over het invoeren van de begeleidingstrajecten op te bouwen en te delen.

Artikel 8

Dit artikel bepaalt dat de ondertekenende partijen zich ertoe verbinden de sociale eerstelijnsdiensten uit te rollen om gepast te kunnen reageren op sociale noodsituaties en om ervoor te zorgen dat het aanbod van sociale bijstand bekend is bij de gebruikers en de erkende doorverwijzende organisaties.

Zij erkennen de noodzaak om te reageren op sociale noodsituaties die, vanwege hun intensiteit en omvang, sociale eerstelijnsdiensten in grote problemen brengen.

Daarnaast moeten de voorzieningen voor sociale noodbegeleiding op elkaar afgestemd zijn en moet het begeleidingsaanbod het hele jaar door beschikbaar zijn.

Artikel 9

Met deze bepaling erkennen de ondertekenende partijen dat de winterperiode specifieke inspanningen voor daklozen kan vereisen.

De winterperiode duurt van 1 november tot 31 maart, maar kan indien nodig worden verlengd.

Zij verklaren zich bijgevolg bereid de nodige inspanningen te leveren opdat elke dakloze over een slaapplaats en sociale begeleiding kan beschikken in de winterperiode.

Zij erkennen dat sociale noodsituaties in grootsteden, in het bijzonder in de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, redenen kunnen zijn voor een tweedelijnsinterventie door de federale overheid. Deze interventie kan het hele jaar door plaatsvinden, afhankelijk van de objectieve beoordeling van de behoeften en het beschikbare aanbod in een bepaald gebied.

Artikel 10

Uit deze bepaling volgt dat de ondertekenende partijen zich verbinden tot een beleid tot voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid op basis van objectieve gegevens die elke partij autonoom verzamelt overeenkomstig de AVG en met de toestemming van het IVC wanneer niet-geanonimiseerde gegevens worden verzameld.

Zij verbinden zich tot het bevorderen van onderzoek, studies en analyses aan de hand van gegevens uit authentieke bronnen, die worden gevalideerd en bijgewerkt door de administraties die deze bronnen beheren en ervoor verantwoordelijk zijn.

Zij verbinden zich ertoe de betrokken overheidsinstanties volgens een welbepaald kader een telling van daklozen te doen organiseren, en hun praktijken en indicatoren op elkaar af te stemmen om tot een nationaal overzicht van het fenomeen te komen.

Artikel 11

Deze bepaling herinnert nogmaals aan het belang ervan gegevens uit te wisselen overeenkomstig de AVG en met de toestemming van het IVC wanneer niet-geanonimiseerde gegevens worden verzameld.

In dit artikel wordt bepaald dat de werkgroep Dakloosheid, die werd opgericht door de interministeriële conferentie Grootstedenbeleid, Integratie en Huisvesting, in nauwe samenwerking met de betrokken administraties zal bepalen welke gegevens worden verzameld.

De ondertekenende partijen verbinden zich ertoe deze gegevens uit te wisselen en ter beschikking te stellen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, die streeft naar een gecoördineerd gebruik van op elkaar afgestemde gegevens.

Artikel 12

In deze bepaling wordt verwezen naar de oprichting van een technische werkgroep voor overleg, de samenstelling van deze werkgroep alsook de modaliteiten voor de werking ervan met het oog op een opvolging van de werkzaamheden van het Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid.

Artikel 13

Dit artikel regelt de jaarlijkse opvolging van het samenwerkingsakkoord en de uitvoering ervan.

Er is ook een uitwisseling van informatie in de werkgroep Dakloosheid van de interministeriële conferentie gepland.

De ondertekenende partijen verbinden zich ertoe het interfederaal steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting de referenties mee te delen van alle reglementering die de maatregelen tot voorkoming en bestrijding van de dak- en thuisloosheid nader bepaalt.

Het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is belast met het online zetten van een informatieportaal met de regelgeving over alle maatregelen met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van dak- en thuisloosheid en alle andere informatie over dak- en thuisloosheid in België.

Artikel 14

Het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2014, goedgekeurd door het overlegcomité, wordt vervangen door dit akkoord.

Artikel 15

Deze bepaling voorziet in de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord 10 dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en
Gelijke Kansen

Gwendolyn RUTTEN

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Benjamin DALLE